

Dokumentnamn

Beslut

Beslutsdatum

2024-09-23

Diarienummer

3.1-2024-094

Klagande

Institutet för Näringslivsforskning (IFN)

Överklagat beslut

Etikprövningsmyndighetens beslut den 29 augusti 2024, dnr 2024-02713-01, se Bilaga

Projekttitel

Digital tidmätning och styrsystemens effekter på arbetsmiljö i svensk äldreomsorg

Saken

Prövning enligt lagen (2003:460) om etikprövning av forskning som avser människor (etikprövningslagen)

Överklagandenämndens beslut

Överklagandenämnden för etikprövning ändrar inte det överklagade beslutet.

Bakgrund

Många kommuner använder digitala tidmättnings- och planeringssystem för att kunna följa upp personalens tidsanvändning och förbättra resursförbrukningen. De digitala uppföljningssystemen möjliggör också beräkningen av mer korrekta avgifter gentemot brukaren. De digitala uppföljningssystemen kan dock uppfattas som kontrollerande från personalens perspektiv. Syftet med projektet är att undersöka effekterna av digitala tidmättnings- och planeringsverktyg på arbetsmiljön inom hemtjänsten. Arbetsmiljön återspeglas i variablerna: arbetsplatsbyten, sjukskrivningar, uttag av mediciner samt vårdbesök. Information om införande av tidmätning i hemtjänsten samlas in på kommunnivå, via mail- eller telefonkontakt med representanter från kommunens äldreomsorg. Uppgifterna kopplas därefter ihop med Statistiska centralbyråns registerdata rörande sjukskrivningar, medicinuttag, vårdbesök och födelseland. Information på aggregerad regional eller kommunal nivå kan komma att inhämtas från andra myndigheters offentligt tillgängliga datamaterial, såsom Sveriges kommuner och regioner (SKR) och Socialstyrelsen. I forskningsprojektet ska hela Sveriges befolkning, 15 000 000 individer, inkluderas och registerdata inhämtas för hela den arbetsföra populationen (16–75 år). De som inte arbetar inom äldreomsorg planeras utgöra kontrollpopulationen.

Etikprövningsmyndigheten begärde en komplettering med uppgifter om hur data från representanter för kommuner samlas in, kodas och lagras, samt en utveckling av de etiska övervägandena för den delen av studien. Myndigheten efterfrågade en enkät och/eller intervjuguide samt forskningspersonsinformation och samtycke för enkät-/intervjustudien. Vidare begärde myndigheten en motivering av det stora registerdatauttaget, alternativt en redogörelse beträffande möjligheten att besvara frågeställningarna med mindre registeruttag. Etikprövningsmyndigheten avtog ansökan med motiveringen att forskarna inte hade kompletterat ansökan i samtliga de avseenden som myndigheten efterfrågat. Frågan om varför en så stor kontrollgrupp som hela

Postadress

Överklagandenämnden för etikprövning
c/o Vetenskapsrådet
Box 1035
101 38 Stockholm

Besöksadress

Hantverkargatan 11 B

Telefon

08-546 77 610 vxl

E-post

kansli@onep.se

Webbplats

www.onep.se

Dokumentnamn

Beslut

Beslutsdatum

2024-09-23

Diarienummer

3.1-2024-094

befolkningen behövs för att uppfylla studiens syfte var inte besvarad på ett tillfredställande sätt och ett etiskt resonemang kring det stora uttaget av data saknades. Myndighetens bedömning var att ansökan inte gav stöd för slutsatsen att riskerna med det tänkta projektet uppvägdes av den förväntade nyttan av forskningen.

Klaganden anförde att vilka individer som är lämpliga som kontroller kan vara svårt att avgöra på förhand och att registerdataforskning bygger på att man väljer och testar sig fram till en lämplig kontrollgrupp med utgångspunkt i en stor datamängd. Klaganden menade också att en kvalitetskontroll av datamaterialet underlättas av tillgång till hela populationen. Vidare kan en beskrivning göras av hur arbetsmarknads- och sjukdomsutfall utvecklats i en rad olika sektorer, och därmed ge studien en samhällsrelevans. Klaganden ansåg att de metodmässiga fördelarna med att ha tillgång till hela populationen är så starka att de överväger riskerna relaterade till integritetsintrång.

Skäl för beslutet

Ett godkännande ska avse ett visst projekt eller en del av ett projekt eller en på något liknande sätt bestämd forskning (6 § eEtikprövningslagen). Några generella, principiella godkännanden till att under oöverskådlig framtid få utföra forskning på ett visst material, inom ett visst område eller dylikt kan inte lämnas (Prop. 2002/03:50). I Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter framgår att uppgifterna ska vara adekvata, relevanta och inte för omfattande i förhållande till de ändamål för vilka de behandlas (*uppgiftsminimering*, artikel 5c). Det aktuella projektet omfattar hela Sveriges befolkning. Hundratals variabler, under alla tillgängliga år, ska begäras ut för ett projekt som ska undersöka tidmätning- och planeringssystemens påverkan på arbetsmiljön inom hemtjänsten. Enligt Överklagandenämndens bedömning borde det vara tämligen enkelt att definiera en matchad kontrollgrupp, utsedd på basis av att den efterliknar studiepopulationen. Sammanfattningsvis bedömer Överklagandenämnden att det vetenskapliga värdet och den förväntade nyttan av projektet inte överväger det intrång av mycket stor omfattning i enskildas integritet som projektet innebär. Överklagandenämnden ändrar därför inte det överklagade beslutet.

Överklagandenämndens beslut får enligt 37 § etikprövningslagen inte överklagas.

Detta beslut har fattats av Anita Linder, Yvonne Lundberg Giwercman (föredragande), Agneta Nordenskjöld, Anna Sarkadi, Maria Eriksson Baaz, Ulf Ekberg och Mia Nilson. Vid den slutliga handläggningen har dessutom ersättarna Lars Dahlstedt, Ingemar Engström, Malin Celanders och

Dokumentnamn

Beslut

Beslutsdatum

2024-09-23

Diarienummer

3.1-2024-094

Johan Norell Bergendahl samt kanslichefen Jörgen Svidén och administrativa sekreteraren Katarina Gate Lundgren närvarat.

På Överklagandenämndens vägnar

Anita Linder

Ordförande